

PIETRELE: AȘEZĂRILE NEOLITICĂ ȘI ENEOLITICĂ DE PE MALUL „LACULUI GORGANA” (5200–4250 Î.HR.). CERCETĂRILE DESFĂȘURATE PÂNĂ ÎN ANUL 2014¹

Svend HANSEN^a, Meda TODERAȘ^b, Jürgen WUNDERLICH^c

^a Institutul German de Arheologie – Secția Eurasia, Berlin, e-mail: eurasien@dainst.de

^b Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”, București, e-mail: medatache@gmail.com

^c Universitatea „Goethe”, Frankfurt am Main, e-mail: j.wunderlich@em.uni-frankfurt.de

Keywords: Neolithic, Chalcolithic, tell, settlement activities, geomorphological processes, landscape reconstruction

Abstract: The 10 m high Copper Age settlement mound of Pietrele-Măgura Gorgana, situated close to the Danube was part of a large settlement system spread over the whole Westpontic region during the 5th millennium BC. The mound was the outstanding part of a far more complex and larger flat settlement as we now know thanks to geomagnetic prospections and subsequent excavations. Only recently it became evident that the oldest parts of the flat settlement belong to the late 6th millennium. Around 1000 years settlement history (5200–4250 BC) offers insight into one of the most dynamic periods in human history coined by first metallurgical activities. During the settlement period a lake covered huge parts of the floodplain. It provided not only a considerable part of the diet, but ensured continuous and extensive regional exchange. Sedimentological and paleo-ecological research gave evidence that the paleo-lake started to exist from early to mid-Holocene onward until it was subdivided in smaller lakes by prograding branches of the Danube about 1000 years ago. The ecological conditions within the lake changed considerably, which can be deduced from geochemical, paleobotanical and micro-faunistic analyses and which might be attributed to human impact during the settlement period. This was corroborated by studies on the former landscape around the settlement mound of Pietrele and the geomorphological processes induced by land use and settlement activities.

Cuvinte-cheie: neolitic, eneolitic, tell, activități de habitat, procese geomorfologice, reconstituire de mediu

Rezumat: Așezarea tell de la Pietrele-Măgura Gorgana, cu înălțimea de 10 m, situată în apropierea Dunării, a făcut parte dintr-un întins sistem de așezări, extins de-a lungul întregului spațiu vest pontic, în timpul mileniului V î.Hr. Mulțumită prospecțiilor geomagnetice și cercetărilor care le-au urmat, se cunoaște faptul că tell-ul este elementul cel mai înalt al unui ansamblu de habitat complex și întins. De curând, s-a lămurit faptul că cea mai veche așezare se datează către sfârșitul mileniului VI î.Hr. Cei aproape o mie de ani de istorie a habitatului (5200–4250 î.Hr.) oferă o privire asupra uneia dintre cele mai dinamice perioade din istoria umanității, marcată de primele activități metalurgice. Pe parcursul locuirii, cea mai mare parte a câmpiei inundabile a fost acoperită de un lac, ceea ce a influențat nu doar dieta, ci a mijlocit și un schimb regional extins. Cercetările sedimentologice și paleoecologice au dovedit că paleolacul exista începând de la limita dintre holocenul timpuriu și mijlociu, urmând să fie fragmentat în lacuri mai mici, prin extinderea brațelor Dunării, acum circa 1000 de ani. Condițiile ecologice ale lacului s-au modificat substanțial, ceea ce se poate deduce din analizele geochimice, paleobotanice și microfaunistice și s-ar putea atribui impactului uman de-a lungul perioadei de locuire. Afirmatia este întărită de studii asupra fostului peisaj din împrejurimile tell-ului de la Pietrele și de procesele geomorfologice determinate de exploatarea mediului și de activități de habitat.

Săpăturile arheologice în așezarea neolitică de la Pietrele (jud. Giurgiu), din zona Dunărea de Jos (Fig. 1), se desfășoară din 2004, sub forma colaborării dintre Secția Eurasia a Institutului German de Arheologie, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” al Academiei Române și Institutul de Geografie Fizică al Universității „Goethe”, Frankfurt am Main. Cercetarea tell-ului, iar din anul 2009, și investigațiile din așezarea exterioară au fost sprijinite financiar de către Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG). Rapoarte de săpătură au fost publicate cu regularitate în revista Eurasia Antiqua (Hansen *et alii* 2005; 2012), precum și numeroase alte studii. În centrul viitoarelor investigații stă cercetarea locuirii neolitice de aici.

Figura 1. Vedere dinspre vest a tell-ului (foto S. Hansen) / View of the tell from the west (photo S. Hansen).

¹ Acest material constituie varianta în limba română a articolului apărut în: e-FORSCHUNGSBERICHTE DES DEUTSCHEN ARCHÄOLOGISCHEN INSTITUTS 2015, Faszikel 3, p. 93–112, traducerea fiind realizată de către Rodica Boroffka.